

Keskkonnaministri määruse
„Keskkonnaministri 3. juuli 2006. a määruse nr 43
„Must-toonekure ja suur-konnakotka püsielupaikade
kaitse alla võtmine ja kaitse-eeskiri” muutmine” eelnõu
SELETUSKIRI

1. Sissejuhatus

Vastavalt looduskaitseaduse § 10 lõikele 2 on keskkonnaminister võtnud kaitse alla 3. juuli 2006. a määrusega nr 43 „Must-toonekure ja suur-konnakotka püsielupaikade kaitse alla võtmine ja kaitse-eeskiri” Rapla maakonnas Kohila vallas Angerja külas Angerja must-toonekure püsielupaiga. Nimetatud määruse muutmise määruse eelnõu koostamise eesmärk on kaitstava loodusobjektiki tüübi muutmine, kuna püsielupaiga maa-ala liidetakse Nabala-Tuhala looduskaitsealaga. Angerja must-toonekure püsielupaik hõlmab Rahaaugu loodusala.

Määruse eelnõu on koostanud Keskkonnaameti Harju-Järva-Rapla regiooni kaitse planeerimise spetsialist Kristi Pai (tel 384 8681; e-post kristi.pai@keskkonnaamet.ee), eelnõuga kavandatud kitsenduste vajalikkust, looduskaitseadusele vastavust ja seletuskirja nõuetekohast vormistust on kontrollinud Keskkonnaameti kaitse planeerimise peaspetsialist Riina Kotter (tel 325 8404; e-post riina.kotter@keskkonnaamet.ee). Eelnõu õigusekspertiisi on teinud Keskkonnaameti üldosakonna peajurist Lüüli Junti (tel 680 7435; e-post lyyli.junti@keskkonnaamet.ee), keeleliselt toimetanud Siiri Soidro (tel 640 9308, e-post siiri.soidro@tlu.ee).

2. Eelnõu sisu ja kaitstavate loodusobjektide tüübi muutmise põhjendus

Nabala-Tuhala looduskaitseala eesmärk on kaitsta allikaid, allikalisi alasid, karstivorme, sh maa-aluseid jõgesid ja unikaalse Tuhala Nõiakaevuga karstipiirkonna veerežiimi, soo- ja metsaökosüsteemi, elustiku mitmekesisust, loodusdirektiivi I lisas nimetatud elupaigatüüpe ning kaitsealuseid liike ja nende elupaiku. Nabala-Tuhala looduskaitseala moodustatakse olemasolevate kaitstavate loodusobjektide Tuhala maastikukaitseala, Tammiku looduskaitseala, Rahaaugu hoiuala ja Angerja must-toonekure püsielupaiga baasil. Angerja must-toonekure püsielupaik võeti kaitse alla keskkonnaministri 3. juuli 2006. a määrusega nr 43 „Must-toonekure ja suur-konnakotka püsielupaikade kaitse alla võtmine ja kaitse-eeskiri”. Nabala-Tuhala looduskaitseala moodustamisega ei võeta kaitse alla täiesti uut ala, vaid ühendatakse piirkonnas paiknevad kaitstavad loodusobjektid, neid ümbritsevad loodusdirektiivi elupaigatüüpide esinemisalad ja ohustatud ning kaitsealuste liikide elupaigad. Muudatuse on tinginud vajadus tagada paremini kaitsealal esinevate karstinähtuste ja nendega seotud tundliku veerežiimi, soo- ja metsaelupaikade ning kaitsealuste ja ohustatud liikide elupaikade kaitse. Angerja must-toonekure püsielupaik liidetakse kaitsealaga liigikaitsealal eesmärgil. Püsielupaigana kaitstakse ainult konkreetse liigi elupaika, mitte erinevate väärtustega looduskompleksi. Püsielupaiga maa-ala on aga osa terviklikust loodusväärtuste kompleksist, mistõttu on otstarbekas see kaitsealaga liita. Alal esinevad looduskaitseala kaitse-eesmärgiks olevad metsaelupaigatüübid – vanad loodumetsad ja rohunditerikkad kuusikud. Püsielupaiga territoorium on määratud Rahaaugu sihtkaitsevööndisse, kus kehtestatakse must-toonekure elupaiga kaitseks piisav kaitsekord.

Moodustatava Nabala-Tuhala looduskaitseala pindala on 4643,8 ha. Kaitsealale juurde liidetud püsielupaiga pindala on 70,9 ha, millest eramaad on 8,24 ha ning riigimaad 62,66 ha.

Looduskaitseala moodustamise tõttu puudub vajadus ala kaitsmiseks püsielupaigana. Nabala-Tuhala looduskaitseala kaitsekord tagab must-toonekure elupaiga säilimise.

3. Maaomanike seisukohad

Nabala-Tuhala looduskaitseala kaitse-eeskirja eelnõu avalik, mille käigus selgitati ka püsielupaiga liitmist kaitsealaga, väljapanek toimus 5. maist 16. juunini 2014. a Keskkonnaameti Harja-Järva-Rapla regiooni Harju, Järva ja Rapla kontoris ning Kiili, Kose, Saku ja Kohila Vallavalitsuses. Teade kaitse-eeskirja avaliku väljapaneku ja avaliku arutelu kohta ilmusid 2. mail üleriigilise levikuga ajalehes Eesti Päevaleht ning 30. aprillil kohalikus ajalehes Raplamaa Sõnumid ja 2. mail kohalikus ajalehes Harju Elu. Väljaandes Ametlikud Teadaanded ilmus kaitse-eeskirja eelnõu avalikustamise teade 30. aprillil. Angerja must-toonekure püsielupaiga territooriumil paiknevate kinnistute omanikud kaitse-eeskirja eelnõu avaliku väljapaneku käigus ettepanekuid ega vastuväiteid ei esitanud.

4. Eelnõu vastavus Euroopa Liidu õigusele

Eelnõukohase määruse koostamisel on lähtutud looduskaitsealades esitatud nõuetest ning arvestatud vastavust järgmiste EL õigusaktidega:

1. EÜ Nõukogu direktiiv 92/43/EMÜ looduslike elupaikade ning loodusliku taimestiku ja loomastiku kaitsest (EÜT L 206, 22.07.1992, lk 7–50).
2. Euroopa Parlamendi ja nõukogu direktiiv 2009/147/EÜ loodusliku linnustiku kaitse kohta (ELT L 20, 26.1.2010, lk 7–25).

EÜ Nõukogu direktiivi 92/43/EMÜ ehk loodusdirektiivi artikli 2 lõike 1 kohaselt on nimetatud direktiivi eesmärk looduslike elupaikade ning loodusliku loomastiku ja taimestiku kaitsmisega kaasa aidata bioloogilise mitmekesisuse säilimisele EL liikmesriikide territooriumil. Loodusdirektiivi artikli 3 lõigete 1 ja 2 kohaselt luuakse Euroopa ökoloogiline võrgustik Natura 2000, mille loomise annab oma panuse iga liikmesriik võrdeliselt sellega, mil määral tema territooriumil leidub loodusdirektiivis nimetatud looduslikke elupaigatüüpe ja liikide elupaiku. Tulenevalt Vabariigi Valitsuse 5. augusti 2004. a korralduse nr 615 „Euroopa Komisjonile esitatav Natura 2000 võrgustiku alade nimekirj” lisa 1 punkti 2 alapunktist 344 hõlmab kaitseala Rahaaugu loodusala. Seetõttu tuleb Nabala-Tuhala looduskaitsealal tegevuse kavandamisel hinnata selle mõju kaitse-eesmärkidele, arvestades Natura 2000 võrgustiku ala suhtes kehtivaid erisusi.

Rahaaugu loodusala on kinnitatud Natura 2000 võrgustiku alaks Euroopa Komisjoni 12. novembri 2007. aasta otsusega 2008/24/EÜ, millega võetakse vastavalt nõukogu direktiivile 92/43/EMÜ vastu boreaalses biogeograafilises piirkonnas asuvate ühenduse tähtsusega alade esimene ajakohastatud loetelu (teatavaks tehtud numbri K(2007) 5402 all, ELT L 12, 15.01.2008 lk 118–382). Viimati ajakohastati boreaalse biogeograafilise piirkonna loodusalade nimekirja Euroopa Komisjoni 3. detsembri 2014. aasta rakendusotsusega (EL) 2015/73, millega võetakse vastu boreaalses biogeograafilises piirkonnas asuvate ühenduse tähtsusega alade kaheksas ajakohastatud loetelu (teatavaks tehtud numbri C(2014) 9092 all, ELT L 18, 23.1.2015, lk 485—695).

Euroopa Parlamendi ja nõukogu direktiivi 2009/147/EÜ ehk linnudirektiivi artikli 1 kohaselt käsitleb nimetatud direktiiv kõikide looduslikult esinevate linnuliikide kaasa arvatud nende munade, pesade ja elupaikade kaitset EL liikmesriikides. See hõlmab nende liikide kaitset,

hoidmist ja kontrolli ning kasutamist. Linnudirektiivi artiklite 2 ja 3 kohaselt võtavad liikmesriigid vajalikud meetmed, sealhulgas kaitsealade loomine, eelnimetatud linnuliikide arvukuse hoidmiseks tasemel, mis vastab eelkõige ökoloogilistele, teaduslikele ja kultuurilistele nõuetele, arvestades samal ajal majanduslikke ja puhkeaja veetmisega seotud vajadusi. Nabala looduskaitsealal on olulisteks kaitse-eesmärkideks mitmete linnudirektiivi I lisas nimetatud linnuliikide, sealhulgas must-toonekure kaitse.

5. Määruse mõju ja rakendamiseks vajalikud kulutused

Määruse mõju on endiselt positiivne loodus- ja elukeskkonnale, kuivõrd ala jääb ka edaspidi kaitse alla Nabala-Tuhala looduskaitseala koosseisus. Püsielupaiga kaitstava loodusobjekti tüübi muutmine ja arvamine Nabala-Tuhala looduskaitsealasse aitab tagada must-toonekure elupaiga kaitse. Nabala-Tuhala looduskaitseala kaitsekord arvestab must-toonekure elupaiga kaitse vajadusi ja selle rakendamine tagab selle säilimise.

Püsielupaiga liitmine kaitsealale aitab kaasa rahvusvaheliste kohustuste täitmisele, seega on mõju välissuhetele positiivne. Looduse mitmekesisuse ehk elurikkuse säilitamise ja suurendamise vajaduse sätestavad nii Euroopa 2020 kui ka Ressursitõhusa Euroopa tegevuskava. Sellest tulenevalt on elurikkuse vähenemise peatamiseks ja taastamiseks kinnitatud EL elurikkuse strateegia aastani 2020 (KOM(2011)2441), mis seab liikmesriigile konkreetsed ja mõõdetavad eesmärgid elurikkuse (liikide ja elupaikade seisundi) parandamiseks aastaks 2020. Kinnitatav õigusakt toetab otseselt toodud eesmärkide saavutamist.

Püsielupaik on alates 3. juulist 2006. a riikliku kaitse all ja jääb ka edaspidi kaitse alla Nabala-Tuhala looduskaitseala koosseisus, mistõttu puuduvad määruse jõustumisel olulised mõjud sotsiaalvaldkonnale, riiklikule julgeolekule, majandusele, regionaalarengule ja riigiasutuste ning kohaliku omavalitsuse korraldusele.

Vastavalt maamaksuseaduse §-le 4 kaasneb eelnõu jõustumisega kohaliku omavalitsuse maamaksutulude vähenemine. Maamaksuseaduse § 4 lõike 3 kohaselt hakkab maamaksusoodustus kehtima kaitse-eeskirja jõustumisele järgneva aasta 1. jaanuaril. Maamaksuseaduse § 4 lõike 1 punkti 1¹ kohaselt kaitsealade sihtkaitsevööndi maalt maamaksu ei maksta. Kuna Angerja must-toonekure püsielupaiga territoorium kuulub nii praegu kui ka Nabala-Tuhala looduskaitsealaga liitmisel sihtkaitsevööndisse, siis maamaksutulu selles osas täiendavalt ei vähene. Määruse jõustumine ei too kaasa organisatsioonilisi muudatusi.

Vastavalt looduskaitseaduse §-le 20 võib riik kokkuleppel kinnisasja omanikuga omandada kinnisasja, mille sihtotstarbelist kasutamist ala kaitsekord oluliselt piirab, kinnisasja väärtusele vastava tasu eest. Püsielupaiga liitmisel kaitsealaga ei arvata sihtkaitsevööndisse täiendavalt eramaid ja seetõttu riigil täiendavaid kulusi maa omandamiseks ei teki.

Natura 2000 alal asuva erametsamaa omanikule antakse toetust, et kompenseerida Natura 2000 metsaalade majandamisest saamata jäänud tulu. Kaitsealaga liidetavasse püsielupaika jäävad erametsad (8,24 ha) on juba varasemalt Natura toetusõiguslikud ja kaitsekord erametsade osas ei muutu. Seega riigil täiendavad kulusi Natura erametsa toetuste maksmiseks ei teki.

Liidetavas püsielupaigas puuduvad poollooduslikud kooslused ning seetõttu ei teki riigile poollooduslike koosluste taastamis ja hooldamis kulusi.

6. Määruse vaidlustamine

Käesoleva määruse üldkorraldusele ehk haldusakti tunnustele vastavat osa on võimalik vaidlustada, esitades halduskohtumenetluse seadustikus sätestatud korras kaebuse halduskohtusse. Määruses on üldkorralduse regulatsioon suunatud asja (kinnistu) avalik-õigusliku seisundi muutmisele, hõlmates eelkõige asja kasutamist ja käsutamist reguleerivaid sätteid. Seega vastavad määruses üldkorralduse tunnustele sätteid, millest tulenevad kinnisasja omanikule või valdajale õigused ja kohustused on konkreetse kinnisasjaga tihedalt seotud ning puudutavad kinnisasja kasutamist või käsutamist. Halduskohtumenetluse seadustiku § 46 lõike 1 kohaselt võib tühistamiskaebuse esitada 30 päeva jooksul kaebajale haldusakti teatavaks tegemisest arvates ja sama paragrahvi lõike 5 kohaselt kaebuse haldusakti õigusvastasuse kindlakstegemiseks kolme aasta jooksul haldusakti andmisest arvates.

7. Määruse jõustumine

Käesolev määrus jõustub kümnendal päeval pärast Riigi Teatajas avaldamist.

8. Eelnõu kooskõlastamine

Eelnõu on kooskõlastatud teiste ministeeriumidega eelnõude infosüsteemi EIS kaudu. Ministeeriumid on kooskõlastanud eelnõu vaikumisi. Vabariigi Valitsuse reglemendi § 7 lõike 4 kohaselt, kui kooskõlastaja ei ole sama paragrahvi lõigetes 1–3 sätestatud tähtaja jooksul eelnõu kooskõlastanud või jätnud seda põhjendatult kooskõlastamata, loetakse eelnõu kooskõlastatuks.

Mati Raidma
Minister

Andres Taliäär
Kantsler